

نگاهی به کتاب «انقلاب ما»

آغاز بازی بایک داستان

فاطمه شایان پویا

نویسنده

بازی، اولین و قوی‌ترین راه ارتباطی با دنیای کودک و نوجوان است.

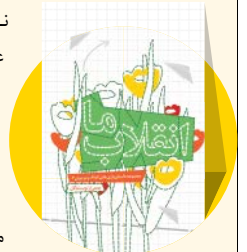
و داستان‌ها، بازی فهم مفاهیم و پیام‌ها هستند.

در جهان رسانه، بازی پررنگ‌ترین نقش را به عهده دارد

و به همین دلیل در قالب انواع بازی می‌توان مفاهیم بزرگ و کوچک را به مخاطب انتقال داد.

کتاب انقلاب مادر ۱۱ فصل، توجه مخاطب را به ۱۲ داستان بازی جلب می‌کند که موقعیت‌ها در آن، ماجراهایی واقعی است که به انقلاب، روابط داخلی و خارجی آن، فرصت‌ها و تهدیدها و سرنوشت آن مربوط است.

این موقعیت‌ها از ماجرای کاپیتولاسیون شروع شده و تا زمان حال ادامه می‌یابد. کاپیتولاسیون، قیام‌های بی در پی مردم در شهرهای مختلف، اعتصاب کارگران صنعت نفت، سرگرمی‌ها و غفلت‌ها، فرار شاه از ایران، حکومت اسلامی، طوفان شن طیس، تغییر محاسبات ذهنی، باشگاه تحریمی‌ها، نفوذ داخلی، پیشرفت و عدالت‌خواهی، در قالب بازی و مسابقه کودکانه، برای مخاطب دوره‌دو دبستان، در این کتاب مورد بررسی و تبیین قرار می‌گیرند.

موضوعات و مفاهیم

موردنظر در این داستان بازی‌ها که با شعارهای انقلاب پیوند خورده‌اند، عبارتند از:

- نه به قوانین نابرابر و ناعادلانه؛
- اصل به وجود آمدن جریان‌های بزرگ از جریانی کوچک و الهام بخش؛
- همبستگی برای انجام حرکت اعتراضی و مقاومت مدنی؛
- سرگرم شدن به ظواهر و غفلت از هدف به عنوان یکی از حربه‌های دشمن؛
- اهمیت آگاهی در برمل کردن دست ظالم ظاهر ساز؛
- کارآمدی نظریه حکومت اسلامی برای ادامه جامعه و معطل نماندن جامعه در دوره غیبت؛
- نصرت الهی برای مجاهدان؛
- تغییر محاسبات ذهنی به عنوان یکی از موانع حرکت انقلابی؛
- مشکل شدن مظلومان و ایجاد قدرت نو؛
- نفوذ به عنوان یکی از حربه‌های دشمن؛
- تلاش به عنوان مهم‌ترین اصل پیشرفت
- حفظ ارزش‌ها و هدف‌های جامعه از طریق مراقبت دائمی از آنها

در این کتاب، هر بازی بانامی جذاب و بایک داستان شروع می‌شود و سپس مربی وارد گفت‌وگو با مخاطبان می‌شود. پس از آن بازی با کمک مهیا شدن ابزار آن شروع می‌شود و بعد از اتمام آن، مربی به موقعیت واقعی آن و مفهوم اساسی اشاره می‌کند.

در آخرین بخش کتاب، مسابقه‌ای برای مربیان طراحی شده که از آنها می‌خواهد با مفهوم عدالت‌خواهی، داستان و بازی خلاقانه خود را پیشنهاد دهند و برای انتشارات ارسال کنند.

این کتاب در ۱۶۰ صفحه، توسط نویسندگان بخش خانواده انتشارات راه یار، خانه همبازی، تالیف شده است.

نگاهی به کتاب «فرآیند استقرار جمهوری اسلامی»

تنها انقلابی که خود را به رفتار دوم گذاشت

که سال ۵۷ انقلاب کردند در یک بازه ۱۰۰ ساله کارآزموده شده بودند و می‌دانستند دنبال چه هستند.

محتوای کتاب

کتاب «فرآیند استقرار جمهوری اسلامی» در هفت فصل، دوره شتاب انقلاب (از دی‌ماه ۵۶ تا ۱۱ فروردین ۵۸) را گزارش می‌کند.

در فصل اول ویژگی‌های عمده جنبش دوره شتاب بررسی شده است؛ این بررسی ناظر به سه مفهوم چستی ماهیت جنبش، شیوه رهبری جنبش و اهداف جنبش است.

در فصل‌های دوم و سوم خوانندگان با اصطلاح «جمهوری اسلامی» در دویخش‌آشنایی می‌شوند؛ اول با فرآیند مطرح شدن این نوع از حکومت در جامعه آن زمان و دوم با معنا و مفهومی از جمهوری اسلامی که موافقان و مخالفان بر سر آن منازعه و گفت‌وگو کردند.

در فصل چهارم واکنش سه گروه عمده و مهم از جریان‌های فکری حاضر در صحنه انقلاب، نسبت به عنوان و محتوای جمهوری اسلامی بررسی می‌شود. این سه گروه به این ترتیب هستند: گروه‌های جریان‌های چپ، گروه‌های ملی‌گرا و میانه‌رو، سازمان مجاهدین خلق. در پایان فصل، پاسخ مدافعان جمهوری اسلامی به این جریان‌ها مرور می‌شود. فصل‌های پنجم، ششم و هفتم کتاب، زمانی را روایت می‌کند که همه اقشار مختلف جامعه بر سر معنای «جمهوری اسلامی ایران» به توافق رسیده‌اند؛ یعنی تفاوت میان شکل حقوقی و محتوایی آن را می‌دانستند، نسبت میان آن و دین اسلام و همچنین نسبت میان مردم و این نوع حکومت روشن شده و جزئیات آن مورد بحث بود. در این فضا دولت موقت موظف شد رفراندوم را برگزار کند. انقلاب ۵۷ مردم ایران، تنها انقلاب در جهان معاصر است که خود را به همه‌پرسی گذاشته است؛ پس طبیعی است که اصل رفراندوم، شرایط برگزاری و شیوه‌های حکومتی نامزد حاکمیت مورد بحث و نقد باشد. ایالات متحده آمریکا مدل‌های حکومتی احتمالی در ایران را بر اساس منافع خودش به این ترتیب عنوان کرده بود: «مشروطه سلطنتی، شورای نیابت سلطنت، ایجاد یک جمهوری توسط میانه‌روها و جبهه ملی، جمهوری اسلامی توسط طرفداران امام خمینی، حکومت نظامی به شکل لیبی» و جریان‌های داخل کشور هم این انواع را: «جمهوری دموکراتیک اسلامی، جمهوری دمکراتیک خلق، جمهوری مطلق، جمهوری اسلامی».

کتاب این نکته مهم را آشکار می‌کند که میان رفراندوم و انتخابات تفاوت وجود دارد؛ انتخابات، انتخاب کردن از میان چند گزینه است و رفراندوم، پرسش در مورد یک گزینه است که به آری و نه منتهی می‌شود. سرانجام جمهوری اسلامی «آری» گرفت ۱۲ و در فروردین ۵۸ مستقر شد.

در فرآیند استقرار جمهوری اسلامی و پس از آن نیز، گروه‌هایی ساز مخالف زدند و با وجود فقدان پایگاه اجتماعی و در اقلیت بودن، مساله‌ها و حتی روزهای سختی را برای مردم به وجود آوردند. دکتر محمد شفیعی فر فرآیند مخالفت این گروه‌ها را نیز در کتاب بازتاب داده است. سرانجام کتاب در فصل هشتم با بررسی جریان‌هایی که جمهوری را منهای اسلام می‌خواستند به پایان می‌رسد. این جریان‌ها تصور می‌کردند یک واتیکان در ایران تاسیس می‌شود و زعامت اجرای قوانین دین بر عهده حکومت نیست؛ در حالی که نسبت میان حکومت، مردم و دین در بیان مفهوم جمهوری اسلامی آشکار بود. با این همه، جریان‌هایی در داخل و خارج کشور می‌خواستند اسلام از عنوان حکومت برداشته شود. مخاطب در این بخش از کتاب با این جریان‌ها آشنا می‌شود.

حدود نیم قرن از انقلاب ۵۷ مردم ایران می‌گذرد؛ یعنی از نسلی که اکنون در آستانه کهنسالی قرار گرفته‌اند به بعد، هیچ‌کدام در زمان انقلاب ناظر رخدادها نبوده‌اند، علاوه بر این پدیده شکاف نسلی نیز فهمیدن شرایط وقوع انقلاب را به تأخیر انداخته است. به هر حال سرعت استقرار نظام جمهوری اسلامی به فاصله کمی پس از پیروزی انقلاب، هم موجب تعجب و حیرت ناظران و تحلیل‌گران خارجی و داخلی در آن زمان شد و هم در شرایط فعلی، باعث به وجود آمدن پرسش‌ها و ابهاماتی پیرامون نحوه استقرار نظام جمهوری اسلامی شده است؛ به ویژه با گذشت ۴۴ سال از انقلاب و پدیده شکاف نسلی این پرسش‌ها به شکل جدی مطرح است:

نظام جمهوری اسلامی چگونه تاسیس شد؟

چگونه در یک همه‌پرسی زودهنگام، ۹۸/۲ درصد شرکت‌کنندگان به جمهوری اسلامی رای موافق دادند؟ آیا اندیشه جمهوری اسلامی به اندازه کافی پخته شده بود و افکار عمومی جامعه نسبت به آن آگاهی کافی داشت؟ آیا تصویب جمهوری اسلامی عجولانه و شتاب‌زده انجام شد؟ آیا با شگردهای خاص رهبران انقلاب و با بسیج توده‌ها، آگاهی مردم تحت‌الشعاع فضای احساسی آن زمان قرار نگرفت و مردم ناآگاهانه به آن رای ندادند؟

عنوان جمهوری اسلامی چگونه مطرح شد؟ موافقان، مخالفان، منتقدان و دشمنان چه کردند؟ میزان اطلاع مردم از مفهوم و معنای «ولایت فقیه» چقدر بود و راهبران انقلاب تا چه حد برای روشن بودن معنای این اصطلاح تلاش کردند؟ آیا انقلاب ماهیتی اسلامی در راستای اجرای فرامین این دین الهی داشت یا دین فقط دستاویز معترضان برای پیش‌برد مخالفت‌شان با رژیم سابق بود؟

فضای روشنفکری و مطبوعات در آن زمان کدام خط‌مشی‌ها را دنبال کردند؟

آیا مردم برای آب، برق و مسکن مجانی انقلاب کردند؟ کتاب «فرآیند استقرار جمهوری اسلامی» نوشته محمد شفیعی فر (عضو هیات علمی دانشگاه تهران) به این پرسش‌ها پاسخ می‌دهد. این کتاب از سوی «کانون اندیشه جوان» منتشر شده و توانسته در کمتر از ۲۰۰ صفحه رخدادهایی را که به «استقرار جمهوری اسلامی» منجر شده، به شکلی مستند و سریع روایت کند.

میزان اطلاع مردم از مفهوم و معنای «ولایت فقیه» چقدر بود و راهبران انقلاب تا چه حد برای روشن بودن معنای این اصطلاح تلاش کردند؟

آیا انقلاب ماهیتی اسلامی در راستای اجرای فرامین این دین الهی داشت یا دین فقط دستاویز معترضان برای پیش‌برد مخالفت‌شان با رژیم سابق بود؟

فضای روشنفکری و مطبوعات در آن زمان کدام خط‌مشی‌ها را دنبال کردند؟

آیا مردم برای آب، برق و مسکن مجانی انقلاب کردند؟ کتاب «فرآیند استقرار جمهوری اسلامی» نوشته محمد شفیعی فر (عضو هیات علمی دانشگاه تهران) به این پرسش‌ها پاسخ می‌دهد. این کتاب از سوی «کانون اندیشه جوان» منتشر شده و توانسته در کمتر از ۲۰۰ صفحه رخدادهایی را که به «استقرار جمهوری اسلامی» منجر شده، به شکلی مستند و سریع روایت کند.

یک قرن تجربه پیش از انقلاب ۵۷

در مقدمه کتاب «فرآیند استقرار جمهوری اسلامی» بیان می‌شود که ایران معاصر پنج نهضت یا جریان عمده را تجربه کرده است: جنبش تنباکو ۱۲۶۹ هـ، انقلاب مشروطه ۱۲۸۵ هـ، ملی‌شدن صنعت نفت ۱۳۲۹ هـ، قیام ۱۵ خرداد ۱۳۴۲ هـ، انقلاب اسلامی ۱۳۵۷ هـ. سه مورد اول با پیروزی مخالفان جریان به پایان رسید، قیام ۱۵ خرداد با وجود تحول بینشی و نگرش در جامعه، به لحاظ خودجوش بودن آن و فقدان برنامه و سازماندهی لازم، با سرکوب شدید رژیم مواجه شد و به شکست انجامید. این شکست تذکر تاریخ بود و در پی آن، جامعه، نخبگان و رهبران انقلابی به این نتیجه رسیدند که باید برای بعد از انقلاب هم چاره‌اندیشی کرد و نظام سیاسی مطلوبی را به عنوان جایگزین نظام قبلی، طرح انداخت. هرچند این بازاندیشی پس از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۴۲ برای برخی به وجود آمده بود اما سرکوب شدید ۱۵ خرداد و روند تحولات اوایل دهه ۱۳۴۰ ضرورت این بازاندیشی را دو چندان کرد؛ پس طراحی و نظریه‌پردازی به منظور ایجاد حکومت جایگزین در دستور کار افراد انقلابی قرار گرفت و در راس همه، امام خمینی نظریه ولایت فقیه را در سال ۱۳۴۸ ارائه کرد. بنابراین مردمی

اقشار مختلف جامعه بر سر معنای جمهوری اسلامی ایران به توافق رسیده‌اند؛ یعنی تفاوت میان شکل حقوقی و محتوایی آن را می‌دانستند، نسبت میان آن و دین اسلام و همچنین نسبت میان مردم و این نوع حکومت روشن شده و جزئیات آن مورد بحث بود. در این فضا دولت موقت موظف شد رفراندوم را برگزار کند. انقلاب ۵۷ مردم ایران، تنها انقلاب در جهان معاصر است که خود را به همه‌پرسی گذاشته است

